

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 4

DOM
2024-06-17
Meddelad i
Göteborg

Mål nr
3602-24

KLAGANDE

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]

MOTPART

Göteborgs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Grundskolenämndens i Göteborgs kommun beslut den 20 mars 2024

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och upphäver det överklagade beslutet.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Genom det överklagade beslutet bestämde Grundskolenämnden i Göteborgs kommun att från och med höstterminen 2024 placera [REDACTED] på Björlandaskolan. Nämnden motiverade beslutet med att den önskade placeringen skulle medföra att annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts och att han därför placeras vid en skola nära hemmet i enlighet med bestämmelserna i skollagen (2010:800) och kommunens riktlinjer.

[REDACTED] överklagar beslutet och anför bl.a. följande.
[REDACTED] går för närvarande på förskolan på Emelie Lejmans väg, i samma lokaler som Lilla Trulsegårdsskolan. Hans kamrater har fått platser på Lilla Trulsegårdsskolan och de vill att han ska gå där i förskoleklassen och i lågstadiet. Hans storebror går i tredje klass på Lilla Trulsegårdsskolan.

Göteborgs kommun anser att förvaltningsrätten ska avslå överklagandet och anför bl.a. följande. På Lilla Trulsegårdsskolan (F3) har 21 elever antagits utifrån grunden ”garantiplats”. En sådan plats innebär att elever som inte har någon skola inom de avstånd som nämnden definierat som en skola nära hemmet – två, fyra respektive sex kilometer, beroende på vilken årskurs eleven ska börja i –, eller som bara har en skola inom avståndet, blir garanterade en plats vid en skola nära hemmet. Dessa elever hamnar överst i listan över elever som har rätt till skolenheten och vinstskälet för deras placering är ”garantiplats”. Om dessa elever har önskat andra skolor provas de eleverna mot önskade skolor först, men om de inte får plats där, har de sin ”garantiplats” på en av sina närområdeskolor. I det här fallet har [REDACTED] önskemål åsidosatts för att en annan elev har ett berättigat krav att få en placering på Lilla Trulsegårdsskolan.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Talan mot det överklagade beslutet får endast föras enligt bestämmelserna om laglighetsprövning i 13 kap. kommunallagen.

Enligt 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas, om 1) det inte har kommit till på lagligt sätt, 2) beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen, 3) det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller 4) beslutet annars strider mot lag eller annan författning. Domstolen får enligt 13 kap. 8 § tredje stycket inte ersätta det överklagade beslutet med något annat beslut.

I mål om laglighetsprövning är det i första hand klaganden som ska visa att kommunens beslut är olagligt. Bevisbördan kan dock i vissa situationer övergå till kommunen. Kommunen, som får anses ha visst ansvar för utredningen i processen, måste beroende på typen av beslut och mot detta framställda anmärkningar kunna redovisa underlaget för beslutet (se RÅ 2010 ref. 119).

I 9 kap. 15 § första stycket skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet.

Regleringen i 9 kap. 15 § skollagen ger uttryck för den valfrihetsprincip som fått starkt genomslag i skollagstiftningen. Huvudregeln är således att kommunerna vid fördelning av elever på olika skolor i första hand ska utgå från vårdnadshavarnas önskemål. Avsteg från denna huvudregel får – såvitt avser placering i förskoleklass – endast göras i de två situationer som numera regleras i 9 kap. 15 § skollagen.

Vad som i den nu gällande skollagen avses med uttrycket ”nära hemmet” är inte närmare definierat vare sig i lagen eller i dess förarbeten. Innebörden får antas vara beroende av de lokala förhållandena, varför det i första hand får anses ankomma på varje kommun att för sig bestämma vilka kriterier som ska gälla, med beaktande av faktorer som t.ex. elevernas ålder och avståndet mellan hemmet och olika tillgängliga skolor. Bestämmelsen i 9 kap. 15 § första stycket skollagen kan dock inte anses ge utrymme för att de elever som bor närmast en viss skola enbart av detta skäl ges företräde framför andra sökande i kommunen (jfr HFD 2015 ref. 50).

Enligt Göteborgs kommuns interna regler om skolplacering i förskoleklass och grundskola ska som urvalskriterium i första hand hänsyn tas till om eleven har äldre syskon på den aktuella skolenheten i årskurs F–6, s.k. syskonförtur. Därefter ska relativ och absolut närhet beaktas; i den ordningen, och om mätningen ger samma utfall ska ett lottningsförfarande fälla avgörandet.

██████████ har oemotsagt förklarat att ██████████ storebror går i tredje klass på Lilla Trulsegårdsskolan, dvs. den skola där de önskat att ██████████ ska placeras. Det finns inte någon anledning att ifrågasätta uppgiften. I enlighet med de antagna urvalskriterierna skulle förhållandet ha beaktats före andra förhållanden, såsom exempelvis relativ närhet. Reglerna ger inget som helst utrymme för att hänvisa till s.k. ”garantiplatser” som ett första urvalskriterium på det sätt som grundskolenämnden gjort.

Det förhållandet att det kan ifrågasättas om syskonförtur i sig utgör ett lagligt urvalskriterium (jfr exempelvis Kammarrättens i Stockholm dom den 25 juni 2018 i mål nr 6008-17) innebär inte att det nu kan bortses från de antagna reglerna för skolplacering i förskoleklass och grundskola. Den frågan aktualiseras i stället när någon gör gällande att skolplaceringen blivit felaktig eftersom syskonförtur tillämpats före exempelvis den relativa närhetsprincipen.

Genom att inte följa de för verksamheten gällande urvalskriterierna strider det överklagade beslutet mot lag eller annan författning. Beslutet ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

För kommunmedlemmar; kungörelsedelgivning

Magnus Nylander

Rådman

I avgörandet har även deltagit de särskilda ledamöterna Lena Palm och Anna Rehnberg.

Målet har föredragits av föredragande juristen Sten Dahlin.